

OVERSTROMINGSGEBIED KRUIBEKE

De polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde worden de volgende jaren ingericht als een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG-KBR). De polders, zo'n 600 ha groot, zijn als onbewoond laaggelegen landsdeelte langs de Schelde uiterst geschikt voor waterberging. Het gebied wordt ingericht voor natuurontwikkeling, waarmee een grote stap wordt gezet in het ecologisch herstel van de Schelde. Met de natuurbestemming wordt meer ruimte gecreëerd voor fauna en flora. Zo kan een vrij toegankelijk natuurgebied ontstaan, ideaal voor zachte recreatie, zoals vissen, fietsen, wandelen...

Overstromingen voorkomen

De inrichting van de polders van Kruibeke-Bazel-Rupelmonde als gecontroleerd overstromingsgebied past in de uitvoering van het Sigmaplan, dat werd opgesteld na de stormvloed van 1976, vooral bekend door de overstroming van Ruisbroek. Het plan moet het Scheldebekken beveiligen tegen de toenemende dreiging van stormvloeden vanuit de Noordzee. Het aantal stormtijden is de jongste jaren toegenomen als gevolg van kli-

maatsveranderingen, inpolderingen en vaargeulverdieping.

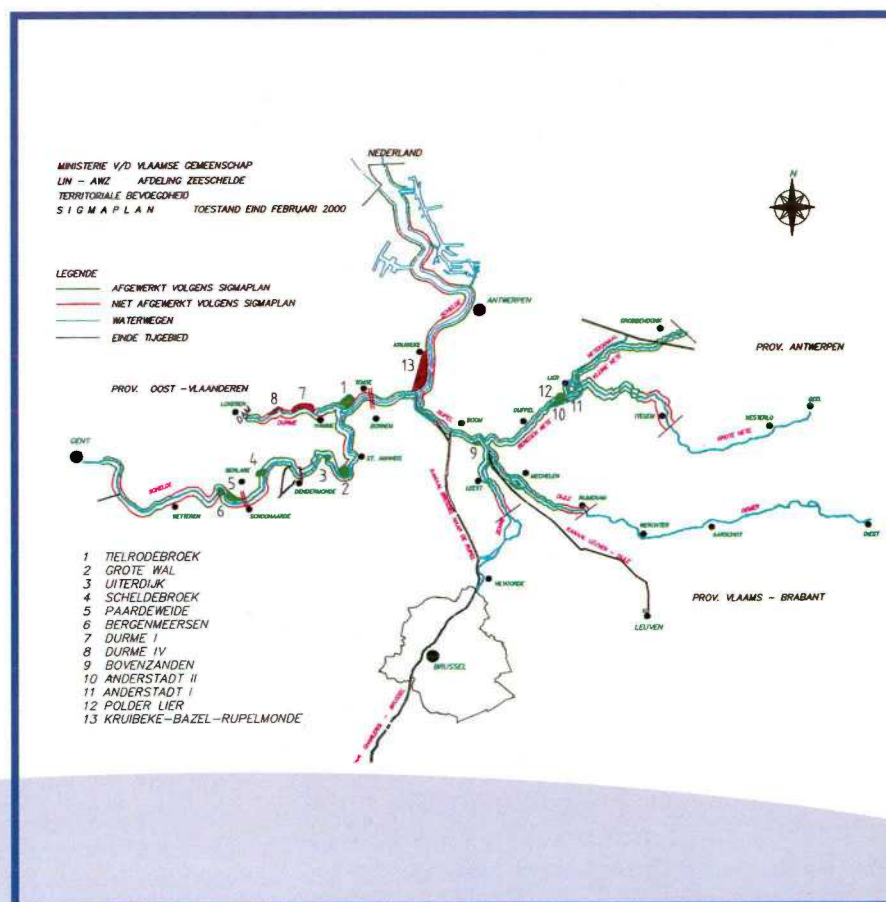
Het Sigmaplan bestaat uit drie elkaar aanvullende delen: verhoging en verzwaring van de dijken, aanleg van overstromingsgebieden en de bouw van een stormvloedkering. Inmiddels is ruim 75 % van de dijkwerken uitgevoerd en van de, in deze fase, 13 geplande gecontroleerde overstromingsgebieden zijn er reeds 12 gerealiseerd.

Waterspiegel
Jaargang 1 – Nummer 10
December 2000
Maandelijks gratis magazine
Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap
Departement Leefmilieu en
Infrastructuur

Contact:
Tom Moortgat
Tel 02/553 77 12 Fax 02/553 77 05
Tom.Moortgat@lin.vlaanderen.be

Stefaan Nollet
Tel 03/224 67 44 Fax 03/224 67 05
Stefaan.Nollet@lin.vlaanderen.be

V.U.:
ir. Jan Strubbe
Directeur-generaal,
Administratie
Waterwegen en Zeewezen
Graaf de Ferraris-gebouw,
Koning Albert II-laan 20, bus 5
1000 Brussel

Integraal waterbeheer

Na intense studie en aanpassing van de visie wordt het oorspronkelijke Sigmaphan bijgestuurd. Terwijl in het eerste plan werd uitgegaan van een bepaald veiligheidsniveau in het opwaartse bekken, streeft het aangepaste plan een meer integrale benadering na. De bescherming van de bevolking staat nog steeds centraal, maar daarnaast wordt rekening gehouden met de andere functies van de rivier. Deze bijsturing zal een aanvaardbaar veiligheidsniveau nastreven, gebruikmakend van nog meer overstromingsgebieden, maar zonder grote stormvloedkering. Overstromingsgebieden en een vergroting van het areaal aan slikken en schorren dragen niet enkel bij tot de veiligheid, maar ze herstellen ook de natuurlijkheid van de Scheldevallei en haar bijrivieren. Hierdoor worden natuur, recreatie en landschapsontwikkeling gestimuleerd. Door het creëren van een groter areaal intergetijdengebied vermindert de sedimentatie in de vaargeul, zodat de mobiliteit van mensen en goederen via een betere scheepvaart wordt bevorderd.

Hoe werkt een overstromingsgebied?

Overstromingsgebieden dragen in de eerste plaats bij tot een verhoging van de veiligheid. Op de plaatsen waar de polders een groot bergingsvermogen hebben, worden de dijken bewust laag gehouden. Zo ontstaan overlopdijken die bij hoge waterstanden kunnen overstromen, waarmee de top van het stormgetij wordt afgesneden en de kans op overstromingen aanzienlijk vermindert. Een ringdijk beschermt de achterliggende dorpen tegen het water. Bereikt de rivier opnieuw haar normale niveau, dan stroomt het water uit het overstromingsgebied weg via uitwateringssluizen.

Natuur

Het gecontroleerd overstromingsgebied te Kruibeke zal niet enkel bijdragen tot de veiligheid, ook de natuurlijkheid van de Scheldevallei zal erdoor hersteld worden. Een deel van de polder zal tweemaal per dag tijdens vloed overstromen, en wordt dus een getijdengebied. Zo'n gebied trekt watervogels aan om er te broeden en voedsel te zoeken en is belangrijk als paaiplaats voor diverse vissoorten. In de slikken, schorren en de vloedbossen die als gevolg van het getij ontstaan, is er plaats voor een bijzondere begroeiing.

Behalve het getij is er nog een tweede kracht die de polder van Kruibeke, Bazel en Rupelmonde tot een bijzonder natuurontwikkelingsgebied maakt. Aan de westzijde rijst steil uit het landschap de cuesta op van het hooggelegen Land van Waas. Het zuivere, zoete water dat uit deze rand sijpelt, biedt extra mogelijkheden voor een gevarieerd natuurgebied. Het landschapspatroon, dat onder invloed van getijden en kwelwater ontstaat, zal verder worden verfijnd als er ook grote grazers in het gebied lopen.

Recreatie

Dit alles leidt tot een rijk geschaard landschap, dat voor een groot deel toegankelijk zal zijn voor mensen die er willen rondwandelen. De dijken bieden de bezoeker langs alle kanten uitzicht over het gebied en maken ook fietstochten mogelijk. Complete rust heerst er dan weer in de moeilijk toegankelijke slikken en moerassen.

Proefprojecten

Hoe de natuur precies zal evolueren in het GOG-KBR is niet helemaal te voorspellen. Aan de hand van proefprojecten proberen de verantwoordelijken zicht op de verwachte ontwikkelingen te krijgen. Zo worden de effecten van een gecontroleerd getij op het Lippensbroek in Hamme uitgetest. Dankzij een nieuwe sluis in de dijk tussen het gebied en de Schelde is een uitwisseling mogelijk tussen de tijrivier en het Lippensbroek. Verwacht wordt dat zich hier een karakteristieke schorvegetatie ontwikkeld.

Oplossing voor Barbierbeek

Kruike en haar deelgemeenten worden bij hevige regenval ook bedreigd door overstromingen vanop het land. Dat was onder meer het geval in september 1998 na een lange periode van veel regen. Het regenwater wordt afgeleid naar de Barbierbeek, die grote hoeveelheden niet kan slikken. Bij de inrichting van het gecontroleerd overstromingsgebied in Kruike wordt rekening gehouden met de problematiek van de Barbierbeek. Samen met de provincie werkt AWZ aan een studie over de Barbierbeek. De bedoeling is het water van de beek via afsluitbare sluisen in het overstromingsgebied

te laten vloeien. Als het water langs twee kanten dreigt en de sluisen worden gesloten, dan moeten wachtbekkens het overtollige water op het land opvangen tot het Scheldewater uit het overstromingsgebied is weggevloeid. Daarna kan het opgevangen regenwater via het overstromingsgebied de rivier instromen. Het overstromingsgebied pakt dus verschillende problemen tegelijk aan.

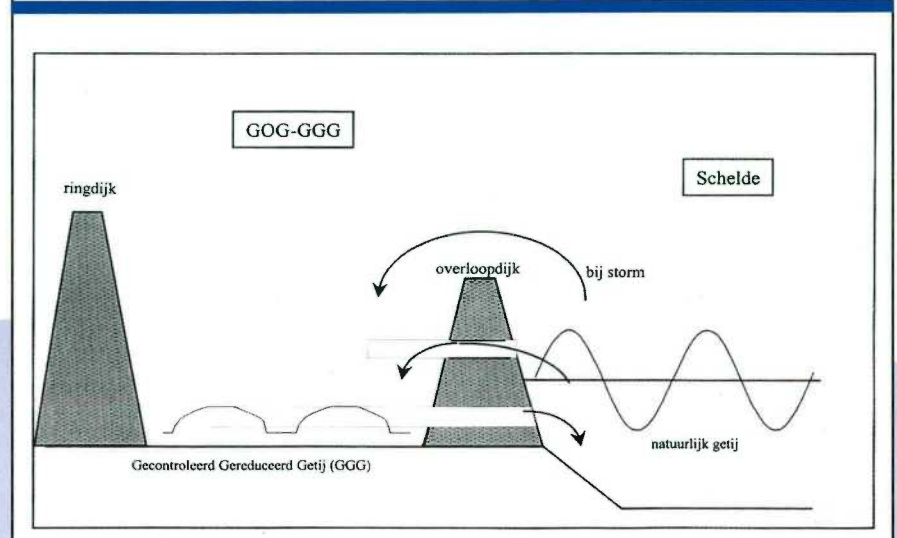
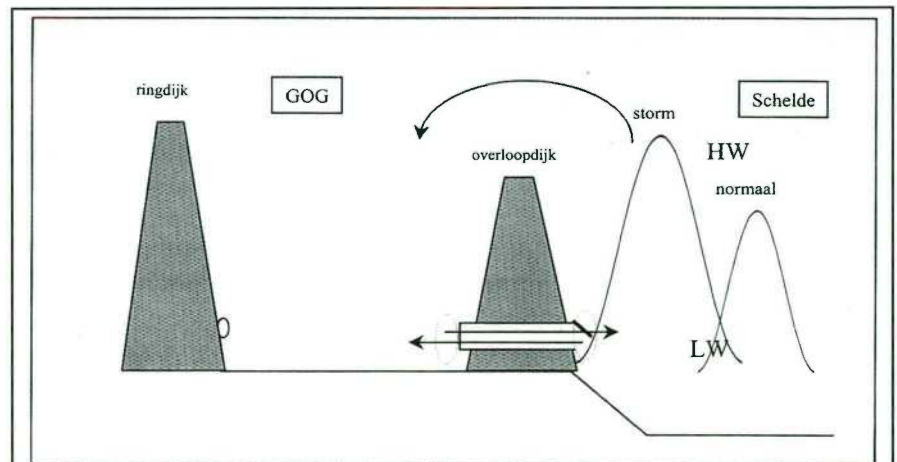
Meer dan een plan tekenen

De bouw van het gecontroleerd overstromingsgebied is de bevoegdheid van Steve Stevaert, minister vice-president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken en

Energie. Voor de landbouw en de natuurinvulling van het GOG-KBR is Vera Dua, Vlaams minister van Leefmilieu en Landbouw, bevoegd.

Het is duidelijk dat het project KBR-GOG meer is dan het ontwerpen en realiseren van een plan. Verschillende diensten binnen de Vlaamse administratie werken eraan mee.

De afdeling Zeeschelde zorgt voor het verkrijgen van de nodige vergunningen, het laten uitvoeren van de verschillende onderzoeken, de bouw van de infrastructuur en de communicatie. De afdeling Natuur zorgt voor de invulling van het GOG-KBR als natuurontwikkelingsgebied met een grote toegankelijkheid.

Informatie en communicatie

Voor het slagen van een grootschalig project als het GOG-KBR is een goed informatie- en communicatiebeleid noodzakelijk. De afdeling Zeeschelde werkt daarvoor samen met het milieucommunicatiebureau Eco Consult, dat een communicatieplan opstelde en implementeert.

Hierin worden twee aspecten van communicatie benadrukt: de informatie-overdracht enerzijds en het overleg met de doelgroepen anderzijds. De externe communicatie beoogt naast het verstrekken van informatie het creëren van een positief klimaat rond het project en het wegwerken van vooroordelen over het GOG-KBR.

Voor het informeren van het publiek zijn reeds een aantal nieuwsbrieven verspreid. Bij de afdeling Zeeschelde kunnen de lezers een informatiepakket aanvragen of specifieke vragen stellen waarop ze een gericht antwoord krijgen.

Het informatiepakket dat wordt verspreid, bestaat uit een gedetailleerde brochure over de aanleg van het GOG-KBR, een handige wegwijsfolder met onder meer de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het project en informatie van de afdeling Natuur over de inrichting van de polders als een vrij toegankelijk natuurgebied.

In Kruibeke had reeds een informatie-avond plaats voor de lokale Mina-raad. Ook voor de landbouworganisaties werd een informatie-avond georganiseerd. Met de pers en het gemeentebestuur van Kruibeke bezochten de afdelingen Zeeschelde en Natuur de Millingerwaard in Nederland, een uiterwaardengebied dat wat de inrichting betreft als voorbeeld voor het GOG-KBR kan dienen.

Tijdens Portival werd een tentoonstelling rond het project opgezet, in samenwerking met het Scheldefonds.

Voor de verschillende doelgroepen volgen nog specifieke informatievergaderingen. Verder zullen er geregeld nieuwsbrieven worden uitgegeven, staan een symposium en workshops op het programma en worden werkbezoeken aan o.a. het gecontroleerd overstromings-

gebied te Tielrode gepland. Voor de plaatselijke scholen worden lesbrieven opgesteld.

Er wordt ook aandacht besteed aan interne communicatie tussen de verschillende bestuurlijke niveaus, een belangrijke basisvoorwaarde voor de externe communicatie. Met het oog op een goede interne informatiedoorstroming worden tweewekelijks overlegvergaderingen georganiseerd met de consultants van Eco Consult en de projectleiders van de bevoegde afdelingen.

